

Javno-zasebno partnerstvo in možnosti korupcije

Daša Janja Banovec

Namen prispevka:

Prispevek predstavi javno-zasebno partnerstvo in možnosti za pojav korupcijskih ravnanj, ki se lahko pojavijo pri takšni obliki sodelovanja. S prispevkom želimo pozornost strokovnih komisij v postopkih javno-zasebnega partnerstva ter nadzornih organov in revizorjev tega področja usmeriti na najbolj dovzetna področja za nepravilnosti pri sklepanju javno-zasebnega partnerstva in s tem pripomoči k zmanjšanju potencialnih korupcijskih ravnanj.

Metode:

Osnova tega prispevka je analiza vsebine pisnih virov, nacionalne zakonodaje ter ugotovitev in načelnih mnenj oblikovanih s strani Komisije za preprečevanje korupcije. Obstoječa in nova spoznanja bodo z metodo deskripcije in metodo sinteze predstavljena z vidika slovenskih razmer.

Ugotovitve:

Največ nepravilnosti v postopku javno-zasebnega partnerstva lahko omogoča že sam javni razpis, vendar pa tudi v ostalih fazah postopka lahko prihaja do večjih ali manjših nepravilnosti, ki imajo lahko tudi znake koruptivnih ravnanj. Ugotavljamo, da so v postopkih nastajanja in sklepanja javno-zasebnega partnerstva pogosto kršena načela, na katerih sloni javno-zasebno partnerstvo. Predvsem prihaja do kršitev načela konkurenčnosti med ponudniki in kršitev načela enakosti, z diskriminatorno obravnavo ponudnikov. V izogib tovrstnim deviacijam mora javni partner pri izbiri zasebnega partnerja oz. izvajalca javno-zasebnega partnerstva dosledno spoštovati Zakon o javno-zasebnem partnerstvu, Zakon o javnem naročanju in ostale spremljajoče zakone ter predpise.

Izvirnost/pomembnost prispevka:

Poznavanje korupcijskih tveganj na področju javno-zasebnega partnerstva omogoča lažje prepoznavanje in učinkovitejše upravljanje s tovrstno problematiko pri postopkih javno-zasebnega partnerstva.

Ključne besede: javno-zasebno partnerstvo, nepravilnosti, korupcija

1 Uvod

Javna infrastruktura in javne storitve igrajo pomembno vlogo v moderni družbi. Tradicionalno naj bi bila država tista, ki zagotavlja javno infrastrukturo in javne storitve in naj bi s tem uresničevala javni interes družbe – zgodovinsko je zato tudi nastala – ter zagotavljala socialno blaginjo prebivalstva. Vloga in odgovornost države oz. javnega sektorja je, v skladu s potrebami družbe, zagotavljati bistvene storitve za prebivalstvo. Zagotavljanje tovrstnih »dobrin« pa zahteva vedno več vlaganj, ki (pogostokrat) presega proračunske zmožnosti države. Država skuša rešiti težavo primankljaja v državnem proračunu s povezovanjem z gospodarstvom. S sklepanjem javno-zasebnega partnerstva prenese država del finančnega bremena na zasebnega partnerja, s čimer omogoči izvedbo projektov, ki so v javnem interesu in jih sicer

država sama (najverjetneje) nebi mogla izvesti. To je tudi pglavitni razlog, da si država želi javno-zasebnega partnerstva (v nadaljevanju JZP), da ga omogoča in da spodbuja zasebna vlaganja v projekte, ki so v javnem interesu. Na prvi pogled se zdi, da je javno-zasebno partnerstvo rešitev oz. odgovor na marskatero finančno tegobo držav pri zagotavljanju javne infrastrukture, storitev in javnega dobra.

Iz analize trendov korupcije izhaja, da je (predvsem v državah v tranziciji) največ primerov korupcije na področjih kjer se stikata državna sfera in gospodarstvo in kjer se obrača največ denarja (Dobovšek, 2008: 195). Javno-zasebno partnerstvo je zagotovo področje, kjer se lahko pojavijo ravnanja, ki so v nasprotju z zakonodajo in/ali imajo znake korupcije. »Vendar imajo tudi dejanja, ki niso kazniva dejanja, pogosto elemente korupcijskih ravnanj, kar se kaže v konfliktu interesov, nemoralnosti, zvezah in poznanstvih ipd« (Dobovšek, 2008: 195). Nepravilna ravnanja v postopkih JZP so lahko posledica namerno in zavestno povzročenih nepravilnosti, ki lahko imajo znake korupcijskih ravnanj, lahko pa so zgolj posledica nepoznavanja veljavnih predpisov in samega postopka (Dobovšek, 2008).

V zadnjem času je bilo v medijih moč zaslediti različna namigovanja o nepravilnostih v posameznih projektih JZP in njihovih postopkih. Nekatera ravnanja v postopkih JZP so se tako izkazala kot nepravilna in koruptivna, medtem ko druga niso ustrezala definiciji korupcije. Pri tem se je potrebno zavedati dejstva, da ne predstavlja vsaka nepravilnost v postopku JZP korupcije. Pomembno je tudi zavedanje, da je Slovenija specifičen prostor, kar se odraža tudi na področju korupcije, saj majhnost prostora povzroča nekoliko več nepotizma, klientelizma in kronizma, kot v drugih (večjih) državah.

2 Temeljni pojmi

V tem delu prispevka bomo predstavili temeljne pojme, ki se pojavljajo skozi celotno besedilo in so pomembni za aktualno usmeritev obravnavane teme. Potrebno je poudariti, da prispevek predstavi obravnavano problematiko z vidika slovenskih razmer, zaradi česar bomo predstavili korupcijska tveganja v postopkih JZP v Republiki Sloveniji.

2.1 Javno-zasebno partnerstvo

Javno-zasebno partnerstvo je v svetu že dalj časa poznana oblika sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem, medtem ko je v Republiki Sloveniji tovrstna oblika sodelovanja postala aktualna šele v zadnjih nekaj letih. Izraz javno-zasebno partnerstvo opisuje vrsto možnih odnosov med javnim in zasebnim sektorjem v okviru zagotavljanja infrastrukture in storitev, ki jih tradicionalno zagotavlja država (Akintoye, Beck, in Hardcastle, 2003). »Javno-zasebna partnerstva predstavljajo sodelovanje med javnim in zasebnim sektorjem pri zagotavljanju izvajanja javnih služb, vzpostavljanju ali posodobitvi javne infrastrukture in pri izvajanju drugih projektov v javnem interesu« (<http://pppforum.si>). Cilj javno-zasebnega partnerstva je torej zagotavljanje zasebnih ponudb za financiranje, upravljanje, vzpostavitev, vodenje, vzdrževanje in prenovo infrastrukture oz. izvajanje javnih storitev. Pglavitne značilnosti JZP so dolgoročne pogodbe, delitev tveganja in učinkovito poslovanje ter obstoj javnega interesa. Tovrstni projekti so povezani z zasebnim vlaganjem v javne projekte, lahko pa tudi pomenijo javno financiranje zasebnih projektov, ki so v javnem interesu (Gregorčič Rogelj, 2009). Kot oblika strateškega partnerstva med institucijami javnega in zasebnega sektorja lahko JZP uspešno prispeva k zmanjšanju javnih izdatkov za javne storitve in k ohranjanju dosežene ravni javnih storitev, a le v primeru ustrezno opredeljene vsebine sodelovanja, tveganja in drugih pogodbenih odnosov med javnim in zasebnim partnerjem ter preverjenim javnim interesom (Mužina, 2007 v Gregorčič Rogelj, 2009: 119-120).

Javno-zasebno partnerstvo kot tako nima enotne definicije, vendar je v Sloveniji opredeljeno v Zakonu o javno zasebnem partnerstvu (v nadaljevanju ZJZP), ki je bil sprejet leta 2006 in je stopil v veljavo leta 2007. Namen ZJZP (2006) je omogočiti in pospešiti zasebna vlaganja v projekte, ki so v javnem interesu. Zakonska opredelitev pravi, da javno-zasebno partnerstvo »predstavlja razmerje zasebnega vlaganja v javne projekte in/ali javnega sofinanciranja zasebnih projektov, ki so v javnem interesu, ter je sklenjeno med javnim in zasebnim partnerjem v zvezi z izgradnjo, vzdrževanjem in upravljanjem javne infrastrukture ali drugimi projekti, ki so v javnem interesu, in s tem povezanim izvajanjem gospodarskih in drugih javnih služb ali dejavnosti, ki se zagotavljajo na način in pod pogoji, ki veljajo za gospodarske javne službe, oziroma drugih dejavnosti, katerih izvajanje je v javnem interesu, oziroma drugo vlaganje zasebnih ali zasebnih in javnih sredstev v zgraditev objektov in naprav, ki so deloma ali v celoti v javnem interesu, oziroma v dejavnosti, katerih izvajanje je v javnem interesu« (ZJZP, 2006). Zapisana opredelitev nam bo služila kot delovna definicija pri iskanju korupcijskih tveganj v JZP.

2.2 Korupcija

Korupcija je star in (v današnjem času) precej razširjen pojav, ki ogroža razvoj države, saj vpliva na njeno gospodarstvo, socialno pravičnost, človekove pravice, spodjeda pravni red države in njene demokratične institucije. Klasično pojmovanje korupcije opredeljuje korupcijo kot izraz krvavenja moralnih vrednot družbe (Aristotel, Michiavelli v Dobovšek, 2008: 17). Z razvojem moderne družbe se korupciji ob nemoralnosti in družbeni škodljivosti, pripisuje tudi vpliv na neučinkovitost države (Pusić, 1989). Lahko rečemo, da korupcija predstavlja temno stran evolucije, ki (širše gledano) znižuje življenjski standard prebivalstva.

V svetu obstajajo različne opredelitve korupcije, ki se medsebojno razlikujejo glede na upoštevanje družbenih, političnih, ekonomskih ali organizacijskih sestavin. Korupcijo lahko splošno opredelimo kot nepravilnost v procesu odločanja, v katerem odločevalec odstopa ali zahteva odstopanje od kriterijev, ki bi morali veljati pri njegovi odločitvi, v zameno za pričakovano, obljubljeno ali dobljeno nagrado oz. korist (Van Duyne, 2001). Korupcije danes ne moremo razumeti le kot klasično kaznivo dejanje, ki v opisu vsebuje aktivno in pasivno podkupovanje, pač pa kot spekter nedovoljenih ravnanj tako znotraj, kot tudi zunaj kazenskega prava (Ferlinc, 2002: 13). Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (ZintPK, 2011) v 4. členu opredeljuje korupcijo kot vsako kršitev dolžnega ravnanja uradnih in odgovornih oseb, ki s kršitvijo lahko pridobijo korist zase ali za drugega. Korupcijo lahko torej opredelimo kot zlorabo javne oz. politične moči, položaja oz. oblasti za doseg zasebne (materialne ali nematerialne) koristi. Da lahko označimo neko ravnanje uradnih oz. odgovornih oseb kot koruptivno, mora ravnanje izpolnjevati dva pogoja, in sicer storjeno kršitev (s kršitvijo ali opustitvijo dolžnega ravnanja) in pridobljeno korist, kot posledico storjene kršitve (Škrbec, 2011). Vande Walle (2010) meni, da je korupcija del neprekinjenega nasprotja interesov, ki je v ZintPK (2011) opredeljeno kot »okoliščine, v katerih zasebni interes uradne osebe vpliva ali ustvarja videz, da vpliva na nepristransko in objektivno opravljanje njenih javnih nalog«. Do nasprotja interesov torej prihaja takrat, ko se posameznik (uradnik oz. nosilec javne funkcije) sooči z izbiro med dolžnostmi in zahtevami, ki jih ima na (javnem) delovnem mestu – predvsem varstvo javnega interesa – in svojimi osebnimi interesi. Zapisane opredelitve korupcije in nasprotja interesov nam bodo služile kot pomoč pri iskanju korupcijskih tveganj v JZP.

3 Korupcijska tveganja v JZP

Eden glavnih namenov ZJZP (2006) je zagotavljanje preglednosti, konkurenčnosti, nediskriminatornosti, poštenosti postopkov (nastajanja in sklepanja) JZP, varovanje javnega interesa in zagotavljanje vpliva javnega partnerja na to, da se predmet javno-zasebnega partnerstva izvaja v javnem interesu. Sklepanje javno-zasebnega partnerstva naj bi zmanjševalo možnosti za pojav korupcijskih ravnanj, saj je država primorana biti previdnejša pri načrtovanju projektov, če želi pridobiti/privabiti zasebnega partnerja v (so)financiranje projektov javnega pomena – to spoznanje in (učinkovit) zakonodajni okvir, naj bi dopuščala manj prostora za pojav korupcije. Sočasno pa predstavlja javno-zasebno partnerstvo priložnost javnim uslužbencem, funkcionarjem in političnim veljakom »dostop« do zasebnih sredstev. Obstaja namreč velika skušnjava, da se projekt JZP načrtuje in izvede tako, da postavi v privilegiran položaj favoriziranega posameznika ali podjetje, zaradi poznanstvenih vezi ali obljubljenе koristi. Vidimo, da četudi se javno-zasebno partnerstvo »ponuja« kot sredstvo za zmanjševanje korupcije, lahko že sam postopek dopušča oz. omogoča številna koruptivna ravnanja.

3.1 Možnosti za pojav korupcije v JZP

Za boljše in lažje razumevanje JZP in njenih (morebitnih) spremljajočih korupcijskih ravnanj je potrebno (vsaj grobo) predstaviti tudi faze postopka JZP.

V prvo fazo postopka sodi **predhodni postopek**, ki je obvezen, njegov namen pa je ugotoviti ali so izpolnjeni vsi pogoji za izvedbo projekta in sklenitev JZP. Sledi mu izdaja **Akta o JZP**, ki ureja predmet, pravice in obveznosti javnega in zasebnega partnerja, postopek izbire zasebnega partnerja in druge vsebine posameznega razmerja JZP. Izdaja omenjenega akta je obvezna le v primeru, da izvajalec JZP pridobi posebno ali izključno pravico izvajati gospodarsko javno službo oziroma drugo dejavnost v javnem interesu. Sledi faza objave **javnega razpisa**, ki je obvezna. Objava razpisa mora biti javna, razpis pa mora vsebovati tehnične specifikacije predmeta JZP in merila za izbiro najugodnejšega ponudnika. V tej fazi se imenuje tudi strokovna komisija, ki vodi izbirni postopek. Praviloma naj bi se v tem času vodil tudi konkurenčni dialog s ponudniki – dejansko gre za prvo fazo izbora kandidatov, s katerimi javni partner v nadaljevanju vodi dialog. Sledi faza **izbora izvajalca** v kateri strokovna komisija odpre prispеле vloge oz. ponudbe, jih pregleda in vrednoti ter izbere najugodnejšega in najprimernejšega ponudnika. Praviloma se po izbiri ponudnika izda akt o izbiri izvajalca JZP. V primerih, ko je javno pooblastilo vezano na izvajanje JZP, nastopi faza **podeljavanja in izvrševanja javnega pooblastila**. Sledi faza **nastanka JZP razmerja** in sicer s sklenitvijo pogodbe. V zadnjo fazo sodi **izvajanje JZP** in sicer skladno z načelom transparentnosti in nediskriminatornosti (ZJZP, 2006). Naj na tem mestu poudarimo, da se faze postopka medsebojno nekoliko razlikujejo glede na obliko JZP; slovenska zakonodaja JZP deli na statusno in pogodbeno JZP, pod slednjega pa prišteva koncesijsko in javnonaročniško JZP.

S pregledom faz JZP hitro ugotovimo, da največ nepravilnosti in korupcijskih tveganj v postopku JZP dopušča sam javni razpis. Vendar pa tudi ostale faze postopka dopuščajo več ali manj nepravilnosti. Kot bolj izpostavljeni k nepravilnostim so zagotovo postopek izbire kandidata, podeljavanje javnega pooblastila ter nastanek razmerja JZP. Sklepamo, da je predhodni postopek najbolj transparenten in dopušča najmanj možnosti za pojav nepravilnosti in korupcijskih ravnanj.

V postopku nastajanja in sklepanja JZP je zagotovo najpomembnejša razpisna dokumentacija, saj le-ta določa tehnične zahteve in pogoje ter merila za izbiro zasebnega partnerja. Že sama

priprava razpisne dokumentacije lahko dopušča subjektivnost pri oblikovanju pogojev, meril in tehničnih zahtev in sicer s ciljnim usmerjanjem in »tihim« favoriziranjem (določenega) potencialnega ponudnika. Predvsem velik pomen imajo pogoji, določeni v javnem razpisu. Potencialni partnerji morajo absolutno spoštovati vse razpisne pogoje, saj v nasprotnem primeru prihaja do izločitve vseh ponudnikov, ki pogojev ne izpolnjujejo. Velik pomen imajo tudi merila, ki imajo najpogosteje dvojno vlogo, saj po eni strani predstavljajo pogoj za sodelovanje v postopku JZP, po drugi strani pa predstavljajo merilo za izbiro najugodnejšega ponudnika. Zato mora biti v naprej točno ovrednoteno točkovanje za vsako posamezno (v naprej zahtevano) merilo (Dobovšek, 2011). Velik problem predstavljajo tudi neuravnotežena merila, ko se brez utemeljenega razloga daje preveliko težo posameznim merilom. To lahko pomeni, da je cena kot merilo drugotnega pomena in da bistveno ne vpliva na izbor najugodnejše ponudbe (Kodela, 2002 v Dobovšek, 2008: 199). Zato morajo biti merila oblikovana objektivno, utemeljeno in uravnoteženo.

Javni partner mora v (celotnem) postopku nastajanja JZP ravnati v skladu s predpisi o varstvu oz. preprečevanju omejevanje konkurence (ZJZP, 2006). Vendar pa v postopku sklepanja JZP lahko hitro pride do kršenja načela zagotavljanja konkurence med ponudniki/kandidati. Tako lahko prihaja do situacij, kjer ima javni partner že v naprej izbranega zasebnega partnerja, pravno formalno pa ga izbere s pomočjo ozkih pogojev in tehničnih zahtev (Škrbec, 2011). V takšnem primeru so pogoji in tehnične zahteve (neformalno) prilagojene posameznemu (favoriziranemu) ponudniku. Na ta način je v nasprotju z ZJZP (2006) kršena tudi določba tehnične specifikacije JZP, ki od javnega partnerja zahteva, da tehnične specifikacije ne izkrivljajo konkurence oz. le-te nimajo diskriminatornega učinka.

Pri javnem razpisu igrajo pomembno vlogo tudi roki za oddajo ponudb. Prekratki ali predolgi roki lahko kažejo na prilagajanje razpisa določenemu (favoriziranemu) ponudniku in s tem diskriminacijo ostalih potencialnih ponudnikov. Pomembni so tudi datumi objave javnega razpisa. V primeru, da je javni razpis objavljen v času letnih dopustov, še posebej, če razpisna dokumentacija od potencialnih ponudnikov zahteva veliko potrebnih dokumentov, ki jih je zaradi zamudnosti izdelave ali zaradi težavnosti pridobivanja v času dopustov težko pridobiti, se poraja dvom o zagotavljanju načela konkurenčnosti.

Tudi pri imenovanju strokovne komisije, ki vodi izbirni postopek je potrebno postopati skrajno pazljivo, da nebi prišlo do nasprotja interesov, favoriziranja in/ali ciljnega ravnanja posameznega člana komisije. Člane strokovne komisije mora odlikovati visoka stopnja integritete, moralna trdnost, pripadnost organu in zanesljivost pri delu, kar je predpogoj za kvalitetno delo.

Konkurenčni dialog, ki se lahko uporablja ne glede na obliko in ureditev postopka JZP in se uporablja za izbiro ekonomsko najugodnejše ponudbe (ZJZP, 2006), kljub svojim pozitivnim namenom, lahko nosi visoko stopnjo tveganja za pojav koruptivnih ravnanj in/ali nepravilnosti. V prvi fazi konkurenčnega dialoga javni partner, v skladu s pogoji, navedenimi v javnem razpisu, izbere kandidate, s katerimi v drugi fazi vodi dialog, z namenom ugotoviti in opredeliti sredstva ter najprimernejše rešitve za zadovoljitev potreb in ciljev javnega partnerja. Javni partner, v tem dialogu, z izbranimi kandidati razpravlja o vseh vidikih projekta (ZJZP, 2006). Na ta način dobi javni partner vpogled v možne rešitve projekta in lahko le-te medsebojno primerja. ZJZP (2006) sicer javnemu partnerju v postopku konkurenčnega dialoga res prepoveduje razkrivanje predlaganih rešitev in drugih zaupnih informacij, ki jih je pridobil od ostalih kandidatov, vendar lahko kljub prepovedi pride do takšnega razkrivanja informacij, predvsem takrat, ko javni partner favorizira določenega kandidata ali pa v zameno za informacije pričakuje nagrado ali korist zase ali za koga drugega. Lahko se tudi zgodi, da javni partner, kljub zakonski prepovedi, ne obravnava kandidatov enakopravno ali pa kandidatom diskriminatorno posreduje informacije, zaradi določenih razlogov in/ali koristi.

Praviloma naj bi v postopek konkurenčnega dialoga bili vključeni najmanj trije kandidati, razen v primeru objektivnih razlogov, kjer je število kandidatov lahko tudi manjše, zaradi neobstoja večje konkurence na trgu ali neizkazanega interesa (ZJZP, 2006). V primeru, da javni partner ne upošteva zakonsko predpisanega minimalnega števila kandidatov v postopku konkurenčnega dialoga, s takšnim ravnanjem krši načelo konkurenčnosti. Tovrstno kršitev načela konkurenčnosti je Komisija za preprečevanje korupcije (v nadaljevanju KPK) že ugotovila v aktualno medijsko odmevnem primeru JZP, kjer je bil v postopek konkurenčnega dialoga vključen zgolj en kandidat. V svojih Ugotovitve o konkretnem primeru (2013) je KPK ugotovila, da je na mednarodnem trgu obstajala konkurenca in tudi interes domačih in tujih (potencialnih) ponudnikov, za katere pa javni partner ni imel posluha. S tem je bilo kršeno načelo konkurenčnosti in načelo transparentnosti med ponudniki.

V času postopka konkurenčnega dialoga se lahko zgodi, da se predmet javno-zasebnega partnerstva bistveno spremeni, kar mora imeti za posledico zaustavitev javnega razpisa ter izvedbo novega razpisa (ZJZP, 2006). V nasprotnem primeru strokovna komisija in javni partner kršita dolžno ravnanje ter s tem zasebnemu partnerju omogočita neupravičeno pridobljeno korist, kar ustreza definiciji korupcije. Tako ravnata v nasprotju z načelom gospodarnosti, ne sledita pravilom in načelom za oddajo javnega naročila ter kršita načela na katerih sloni JZP. Tovrstna kršitev je v Sloveniji že bila zaznana.

V fazi izbora kandidatov igra pomembno vlogo strokovna komisija, ki odpira prispele ponudbe, jih ovrednoti in izbere najugodnejšega ponudnika. Strokovna komisija mora v tem delu dosledno slediti v razpisu določenim pogojem, merilom, tehnični dokumentaciji in ponudnika izbrati na pregleden način ter ravnati v skladu z načeli ZJZP (2006) in s tem slediti javnemu interesu. Škrbec (2011) ugotavlja, da je ena izmed najpogostejših kršitev pri postopkih javnega naročanja kršenje načela zagotavljanja konkurence med ponudniki. Menimo, da so tudi na področju JZP pogosteje prisotne kršitve načela konkurence, saj se je, kljub v Sloveniji dokaj novemu načinu partnerskega sodelovanja javnega in zasebnega sektorja, KPK že srečala s tovrstnimi kršitvami pri postopku JZP.

JZP razmerje nastane s sklenitvijo pogodbe med javnim in zasebnim partnerjem. Pri sklepanju pogodbe mora biti javni partner pozoren, da pogodba ni izrazito ugodna za zasebnega partnerja, kar bi predstavljalo nasprotje z načelom uravnoteženosti. Omenjeno načelo zahteva zagotavljanje uravnoteženosti pravic, obveznosti in pravnih koristi tako za javnega, kot tudi zasebnega partnerja ter s tem upošteva tudi javni interes. Uravnoteženo razporejena morajo biti tudi tveganja ki jih nosita oba partnerja (ZJZP, 2006). Kršitev načela uravnoteženosti je že bila zaznana v našem prostoru.

4 Razprava

Zagotavljanje javne infrastrukture, javnih storitev in uresničevanje javnega interesa družbe je sicer v domeni države, a tovrstna vlaganja pogosto presegajo finančne zmožnosti države. Sodelovanje države z zasebnim sektorjem pri zagotavljanju javne infrastrukture in storitev omogoča državi, da del finančnega bremena prenese na partnerja iz gospodarstva. S sklepanjem javno-zasebnega partnerstva se večajo možnosti, da se projekti javnega pomena realizirajo. Kljub svojim pozitivnim namenom pa JZP nosi določeno stopnjo tveganja za pojav nepravilnosti in korupcije v postopkih nastajanja in sklepanja JZP. Korupcijska ravnanja in nepravilnosti v postopkih JZP so pogostokrat storjena namerno, z namenom pridobiti določeno korist, vendar pa so tovrstna ravnanja lahko tudi posledica nevednosti, nepazljivosti in nepoznavanja veljavne zakonodaje. V vsakem primeru korupcija za družbo pomeni finančno izgubo, čeprav je namen JZP »bogatenje« družbe in višanje kvalitete družbenega življenja.

Največ nepravilnosti v postopku JZP lahko dopušča že sam javni razpis, vendar pa tudi v ostalih fazah postopka lahko prihaja do večjih ali manjših nepravilnosti, ki imajo lahko tudi znake koruptivnih ravnanj. Ugotavljamo, da so v postopkih nastajanja in sklepanja JZP pogosto kršena načela na katerih sloni JZP. Predvsem prihaja do kršitev načela konkurenčnosti med ponudniki in kršitev načela enakosti, z diskriminatorno obravnavo ponudnikov. V izogib tovrstnim deviacijam mora javni partner pri izbiri zasebnega partnerja oz. izvajalca JZP dosledno spoštovati ZJZP, Zakon o javnem naročanju, kot tudi ostale spremljajoče zakone in predpise.

Najpomembnejši dejavniki, ki bi lahko zmanjšali pojav koruptivnih ravnanj pri postopkih JZP so osveščanje tistih, ki sodelujejo pri nastajanju in sklepanju JZP, propagiranje etičnih kodeksov in izobraževanje o škodljivih posledicah korupcije. Pričujoči prispevek lahko torej koristi pri ukrepanju in razmišljanju, kako preprečiti nepravilnosti in koruptivna ravnanja pri postopkih JZP ter s tem zmanjšati možnosti pojava korupcije na tem področju.

Literatura

- Akintoye, A., Beck, M. in Hardcastle, C. (2003). *Public-Private Partnerships: Managing Risks and Opportunities*. Blackwell Publishing Ltd.
- Dobovšek, B. (2008). *Korupcija v tranziciji*. Študijsko gradivo. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Ferlinc, A. (2002). Kazenskopravni vidik korupcije v javni upravi. V B. Dobovšek (ur.), *Korupcija v javni upravi* (str. 13-24). Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije.
- Gregorčič Rogelj, E. (2009). Javno-zasebno partnerstvo v zdravstvu. *Uprava*, 7(4), 119-124.
- Pusić, E. (1989). *Društvena regulacija: granice znanosti i iskustva*. Zagreb: Globus.
- Škrbec, J. (2011). Korupcija in upravni postopki – analiza primerov (javna naročila, razpisi in razpolaganje s premoženjem). V T. Pavšič Mrevlje (ur.), *12. Slovenski dnevi varstvoslovja*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Ugotovitve o konkretnem primeru št. 06210-892/2012-45 (26. 3. 2013). *Komisija za preprečevanje korupcije*. Pridobljeno 5. 4. 2013 na [https://www.kpk-rs.si/upload/datoteke/MB%20RADARJI sprejeto%20na%20seji podpisano.pdf](https://www.kpk-rs.si/upload/datoteke/MB%20RADARJI%20sprejeto%20na%20seji%20podpisano.pdf)
- Van Duyne, P. (2001). Will Caligula go transparent? Corruption in acts and attitudes. *Forum on Crime and Society*, 1(2), 73-98.
- Vande Walle, G. (2010). The continuum of conflicts of interest: from corruption to clubbing and the underlying risks at victimisation. V Cools, M., De Ruyver, B., Easton, M., Pauwels, L., Ponsaers, P., Vande Walle, G., et al. (ur.). *Safety, societal problems and citizens' perceptions: New empirical data, theories and analyses* (str. 203-219). *Governance of Security Research Paper Series*, 3. Antwerpen - Apeldoorn – Portland: Maklu.
- Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije. (2011). Uradni list RS, (69/2011).
- Zakon o javno-zasebnem partnerstvu. (2006). Uradni list RS, (127/2006).